V A T R A

FOAIE ROMÂNEASCĂ DE OPINIE ŞI INFORMAŢIE
(Impresso come manoscritto)

Iulie, 1954 IV, 7 R O M A
Nr 43 Via C. Morin, 6

ŞTEFAN VODĂ AL MOLDOVEI

S'au împlinit, în Iulie, 450 de ani de când Ştefan cel Mare şi Sfânt, Domnul Moldovei, a închis ochii pe veci. Dar veacurile scurse de atunci n'au şters amintirea marelui Domn; dimpotrivă, figura lui, intrată în legendă, a devenit din ce în ce mai vie. Conţinutul uriaşei sale personalităţi apare mai clar în trăsăturile caracteristice scuturate de amănuntul accidental; figura lui măreaţă se proectează dominantă peste veacuri, luminând calea destinului românesc în lume. Căci nimeni altul n'a sintetizat mai bine ca Ştefan cel Mare virtuţile răsboinice, spiritul creştin şi aptitudinile de conducere -plăsmuitoare de stat- ale rasei noastre. S'ar putea spune, pe drept cuvânt, că el este o întrupare a geniului nostru naţional.

Când în memorabilul său cuvânt de deschidere a cursului de Istorie naţională la Academia Mihăileană, Kogălniceanu compara pe Ştefan cel Mare cu cei mai mari conducători de popoare din istoria lumii, nu exagera. In împrejurări unice prin vitregia lor, "în calea tuturor răutăţilor", sau -cum scrie Eminescu- "pe muche de lume la acest vad de popoare", pentru a putea dăinui şi mai ales a se afirma se cereau împerecheate o serie întreagă de virtuţi -de multe ori, prin însăşi natura lor, contradictorii; resemnarea creştină de a primi loviturile soartei şi reacţiunea năprasnică gâlgâită de elanurile răsboinice, de a le plăti cu vârf şi îndesat; caracter dur şi realist în confruntare cu mediul înconjurător, suflet blajin scăldat în omenie, în permanent contact cu misterele cosmosului -erou şi sfânt,- pe această gamă completă s'a desfăşurat existenţa sa miraculoasă.

Fără îndoială, numai datorită unei personalităţi complexe şi armonioase s'a putut Ştefan menţine şi afirma masiv timp de aproape jumătate de veac. Pe un teren politic nestabil (convulsiv), subminat încontinuu de uneltirile regilor creştini (Maghiari şi Leşi), rapaci şi cu orizontul strâmt, şi asaltat de impetuoasa expansiune a păgânilor Turci, el a biruit, a dominat împrejurările şi a înfăptuit. Bătăliile câştigate ne arată măreţia Căpitanului de oşti; bisericile înălţate, marea lui credinţă creştină; elita conducătoare selecţionată prin luptă şi armata închegată pe largă bază naţională (populară), un simţ politic excepţional de adevărat precursor al statului modern.

Nicicând cele două dimensiuni caracteristice raselor din care s'a zămislit neamul românesc: pragmatismul latin şi religiozitatea tracă,- nu şi-au găsit o mai armonioasă îmbinare ca în personalitatea lui Ştefan cel Mare. Această fericită îmbinare a putut face din el mare conducător de oşti, prevăzător om de stat, erou şi sfânt în acelaş timp. Manifestarea tuturor acestor calităţi în mod alternativ, după împrejurări, îi asigura supleţea necesară spre a domina toate evenimentele, devenind astfel nu numai apărătorul neamului românesc, dar al întregii civilizaţii creştine, ameninţată atunci caşi astăzi de aceleaşi hoarde asiatice. Denumirea de "atlet al lui Cristos" era croită pentru uriaşa lui personalitate.

De aceea totdeauna, dar mai ales în momentele de răscruce, figura lui ne apare protectoare. Poporul îl cheamă simţindu-l viu în legende, poeţii îl invoacă, conducătorii plămădiţi de aceeaşi rasă cu el (nu veniturile) îl iau de model, căutând să desprindă din gândurile şi acţiunile sale sensul de mişcare al destinului românesc. Cotropitorii de astăzi ştiu acest lucru. De aceea, când nu pot să înăbuşe amintirea marelui Domn al Moldovei, încearcă să o schimonosească. Prezentarea lui Ştefan cel Mare ca o odraslă a rasei slave a fost cea mai neruşinată şi mai ridiculă tentativă de falsificare a adevărului istoric.

In aceste zile întunecate, când Românii comemorează patru veacuri şi jumătate dela moartea lui Ştefan Vodă al Moldovei, sub biciul politrucilor, în bezna temniţelor, în desişul codrilor, prin văgăunile munţilor sau în pribegii amare, chemarea lui Eminescu învolburează inimile tuturor: "De-i suna a treia oară, toţi duşmanii or să piară, din hotară în hotară, îndrăgi-i-ar ciorile şi spânzurătorile".. Şi de data aceasta oştile însufleţite de duhul "atletului lui Cristos" vor birui oştile lui Anticrist.

Constantin Papanace